SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 127/03-41

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Báránya a Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti Ing. V. B., bytom P. B., zastúpenej komerčnou právničkou JUDr. M. M., K., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Považská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 46/00 na neverejnom zasadnutí 1. októbra 2003 takto

r o z h o d o l :

Základné právo Ing. V. B. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jej právo na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Považská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 46/00 p o r u š e n é n e b o l o .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 127/03-19 zo 4. júna 2003 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť Ing. V. B., bytom P. B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej komerčnou právničkou JUDr. M. M., K., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Považská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 46/00.

Vo svojej sťažnosti sťažovateľka uviedla, že v konaní sp. zn. 3 C 46/00 vedenom na okresnom súde je účastníčkou konania – odporkyňou. Navrhovatelia sa v tomto konaní návrhom z 21. januára 2000 domáhali určenia, že do dedičstva po ich nebohej matke patrí aj nehnuteľnosť dom a prislúchajúci pozemok parcely o výmere 800 m^2 v katastrálnom území P. (ďalej len „nehnuteľnosť“). Okresný súd na pojednávaní 4. mája 2000 odročil toto konanie na neurčito. Ďalšie pojednávanie sa na okresnom súde uskutočnilo 8. novembra 2000. Sťažovateľka na ňom namietla pravosť svojho podpisu na podľa nej iba údajne uzatvorenej kúpnej zmluve. Okresný súd uznesením č. k. 3 C 46/00-44 zaviazal sťažovateľku zaplatiť preddavok 10 000 Sk na trovy znaleckého dokazovania vo veci pravosti podpisu, proti ktorému podala odvolanie, a následne ďalším uznesením č. k. 3 C 46/00-95 z 28. mája 2001 nepriznal sťažovateľke oslobodenie od súdnych poplatkov. Proti tomuto uzneseniu okresného súdu sa sťažovateľka odvolala. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 4 Co 380/01-100 z 31. júla 2001 napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Okresný súd ďalej v predmetnej veci uznesením č. k. 3 C 46/00-114 zo 4. decembra 2001 uložil sťažovateľke, aby sa do právoplatného skončenia predmetnej veci zdržala konania, ktorým by poškodila, zaťažila, scudzila nehnuteľnosť. Sťažovateľka 22. decembra 2001 podala voči tomuto

uzneseniu odvolanie. V období od 4. decembra 2001 do 6. novembra 2002 podľa sťažovateľky okresný súd v predmetnej veci nekonal. Okresný súd ju až listom č. k. 3 C 46/00-129 zo 6. novembra 2002 vyzval na zaslanie oznámenia o výške jej mesačných nákladov súvisiacich s užívaním bytu. Sťažnosťou zo 16. decembra 2002 adresovanou krajskému súdu, označenou „Námietka predpojatosti zákonného sudcu“ sťažovateľka namietala prieťahy v konaní v predmetnej veci. O vybavení jej sťažnosti však zo strany krajského súdu nedostala žiadnu odpoveď. Následne 12. marca 2003 podala sťažovateľka sťažnosť na prieťahy v konaní vo veci sp. zn. 3 C 46/00 adresovanú do rúk predsedu okresného súdu. Odpoveď predsedu okresného súdu na spomínanú sťažnosť bola sťažovateľke doručená 20. marca 2003. Z obsahu tejto odpovede vyplýva, že podľa predsedu okresného súdu v predmetnej veci zo strany sudcu nedošlo k subjektívnym prieťahom a vo veci sa koná.

Vo svojej sťažnosti sa sťažovateľka vyjadrila aj k zložitosti prejednávanej veci. Podľa jej názoru: *„(...) Právna podstata sporu je jednoznačná, právna úprava tiež. Prekážkou rozhodnutia vo veci je nečinnosť Okresného súdu v Považskej Bystrici v období, ako je to vyššie uvedené.“* Sťažovateľka sa voči okresnému súdu správa podľa svojho vyjadrenia *„ústretovo“* a jej správanie podľa nej rozhodne nie je príčinou, pre ktorú okresný súd ešte vo veci nerozhodol. Naproti tomu dlhodobá nečinnosť okresného súdu, ako aj jednotlivé úkony súdu v priebehu tohto konania oddialili podľa nej rozhodnutie vo veci samej a dávajú jednoznačne najavo, že vec sa neprejednáva bez zbytočných prieťahov.

Na základe vyššie uvedených skutočností sťažovateľka v sťažnosti doručenej ústavnému súdu 17. apríla 2003 žiadala, aby ústavný súd nálezom rozhodol, že okresný súd porušil v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 46/00 právo sťažovateľky na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ďalej aby ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby o návrhu sťažovateľky *„urýchlene rozhodol“,* a aby zaviazal okresný súd prostredníctvom Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky do jedného mesiaca od vydania nálezu zaplatiť sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie vo výške

75 000 Sk. Sťažovateľka taktiež požiadala ústavný súd, aby zaviazal okresný súd nahradiť jej trovy konania do 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia na účet jej právnej zástupkyne.

Vo svojej sťažnosti doručenej ústavnému súdu 17. apríla 2003 zdôvodnila požadované finančné zadosťučinenie nasledovne: *„(...) Keďže sťažovateľka musela svoj byt a auto pre finančné dôvody vyplývajúce z jej veľmi zlého zdravotného stavu v roku 2002 predať, zostala bývať v podnájme. Nehnuteľnosti, o ktorých sa koná, mali zabezpečiť sťažovateľke bývanie. Zatiaľ nielen že nezabezpečujú, čím jej vznikajú mimoriadne vysoké výdavky súvisiace s platením nájomného, ale aj chátrajú. (...) Finančné zadosťučinenie je minimálnou sumou na odstránenie škody na nehnuteľnostiach, o ktorých sa vo veci koná a tiež na úhradu nákladov súvisiacich so zabezpečením bývania.“*

Sťažovateľka ústavnému súdu predložila taktiež fotokópiu listu č. Spr. 1412/03 z 20. marca 2003 preukazujúceho využitie účinných právnych prostriedkov nápravy vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, a to sťažnosti na prieťahy v konaní v zmysle § 17 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov.

Právna zástupkyňa sťažovateľky listom zo 7. júla 2003 ústavnému súdu oznámila, že netrvá na verejnom ústnom pojednávaní vo veci samej.

Okresný súd vo svojom písomnom vyjadrení k sťažnosti č. Spr. 513/03 zo 4. augusta 2003 uviedol: *„(...) Sťažnosť považujeme za neopodstatnenú. Zo strany sudcu nedošlo k subjektívnym prieťahom. Spis sa nachádzal na Krajskom súde v Trenčíne, v dôsledku sťažovateľkou podaného odvolania. Zo spisu vyplýva, že práve sťažovateľka p. Ing. B. nerešpektovala výzvy súdu, čím bol značne sťažený postup súdu.*

Netrváme na verejnom ústnom pojednávaní a súhlasím s upustením od neho /§ 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde.“

Ústavný súd právnej zástupkyni sťažovateľky zaslal písomné vyjadrenie okresného súdu zo 4. augusta 2003, na ktoré reagovala listom z 18. septembra 2003. V predmetnom liste uviedla, že namieta prieťahy v konaní tak, ako to je uvedené na liste číslo 2 a 3 sťažnosti.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 3 C 46/00 dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát ústavného súdu sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne predložených vyjadrení účastníkov a obsahu dotknutého spisu.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Uvedené konanie začalo 25. januára 2000 doručením návrhu o určenie veci do dedičstva okresnému súdu. Účastníkmi tohto konania sú na strane navrhovateľa M. D., bytom P., J. D., bytom K., a M. H., bytom P. (ďalej len „navrhovatelia“), a na strane odporcu sťažovateľka ako odporkyňa v prvom rade a Ľ. P., bytom T. (ďalej len „odporkyňa v druhom rade“).

Pokynom súdnej kancelárii z 9. februára 2000 nechal vo veci konajúci sudca doručiť podaný návrh odporcom a vyzvať ich, aby sa k návrhu v lehote 15 dní vyjadrili.

Odporkyňa v druhom rade sa k podanému návrhu vyjadrila listom z 25. februára 2000 doručeným okresnému súdu 6. marca 2000.

Vo veci konajúci sudca pokynom z 3. marca 2000 vytýčil v predmetnej veci termín pojednávania na 4. máj 2000 a nechal naň predvolať účastníkov konania.

Okresnému súdu bol 3. mája 2000 doručený list odporkyne v druhom rade, v ktorom ospravedlnila svoju neúčasť na pojednávaní 4. mája 2000 z dôvodu zlého zdravotného stavu.

Pojednávanie konané 4. mája 2000 okresný súd odročil na neurčito za účelom výsluchu odporkyne v druhom rade cestou dožiadaného Okresného súdu Trenčín.

Pokynom zo 16. mája 2000 nechal okresný súd vyhotoviť dožiadanie za účelom výsluchu odporkyne v druhom rade, ktoré bolo Okresnému súdu Trenčín doručené 31. mája 2000.

Vo veci konajúci sudca dožiadaného okresného súdu 2. júna 2000 nechal predvolať na výsluch dňa 15. júna 2000 odporkyňu v druhom rade.

Podľa úradného záznamu z 12. júna 2000 sa na dožiadaný okresný súd dostavila zástupkyňa odporkyne v druhom rade, ktorá v tento deň nahliadla do spisu.

Podľa úradného záznamu z 15. júna 2000 sa na výsluch v uvedený deň nedostavila odporkyňa v druhom rade. Dožiadaný okresný súd ju nechal opätovne predvolať na výsluch na nový termín 28. júna 2000.

Zástupkyňa odporkyne v druhom rade 28. júna 2000 ospravedlnila neúčasť odporkyne v druhom rade na výsluchu a súčasne bol dohodnutý nový termín výsluchu na 12. júl 2000.

Dožiadaný okresný súd 12. júla 2000 vypočul odporkyňu v druhom rade. Prípisom z toho istého dňa bol spisový materiál v predmetnej veci spolu so zápisnicou o výsluchu odporkyne v druhom rade vrátený 21. júla 2000 späť okresnému súdu.

Podaním z 5. júna 2000 právny zástupca navrhovateľov oznámil okresnému súdu mená, priezviská a adresy svedkov, ktorých navrhli v konaní vypočuť.

Sťažovateľka doručila 29. júna 2000 okresnému súdu svoje vyjadrenie k návrhu o určenie veci do dedičstva.

Pokynom súdnej kancelárii zo 6. septembra 2000 vo veci konajúci sudca vytýčil termín pojednávania na 8. november 2000 a nechal naň predvolať účastníkov konania.

Listom zo 6. novembra 2000 ospravedlnila svoju neúčasť na pojednávaní odporkyňa v druhom rade zo zdravotných dôvodov.

Pojednávanie konané 8. novembra 2000 okresný súd odročil na neurčito za účelom vykonania znaleckého dokazovania. Pokynom z toho istého dňa nechal vo veci konajúci sudca vyzvať sťažovateľku na zaplatenie zálohy na trovy znaleckého dokazovania v lehote 20 dní.

Okresný súd uznesením sp. zn. 3 C 46/00 z 9. novembra 2000 uložil sťažovateľke povinnosť zložiť na účet okresného súdu v lehote 20 dní preddavok na trovy znaleckého dokazovania.

Navrhovatelia prostredníctvom svojho právneho zástupcu listom z 10. novembra 2000 predložili okresnému súdu požadované doklady.

Listom z 24. novembra 2000 podala sťažovateľka proti uzneseniu, ktorým bola zaviazaná na úhradu trov znaleckého dokazovania, odvolanie.

Pokynom súdnej kancelárii z 1. decembra 2000 nechal vo veci konajúci sudca zaslať sťažovateľke tlačivo na preukázanie jej osobných a majetkových pomerov a uložil jej povinnosť vyplnené a potvrdené tlačivo vrátiť okresnému súdu v lehote 20 dní.

Sťažovateľka sa podaním z 3. januára 2001 vyjadrila k výzve okresného súdu z 5. decembra 2000.

Pokynom z 15. januára 2001 nechal vo veci konajúci sudca okresného súdu urgovať sťažovateľku, aby zaslala vyplnené a potvrdené potvrdenia o jej osobných a majetkových pomeroch.

Ďalším pokynom z 22. februára 2001 nechal vo veci konajúci sudca opätovne urgovať sťažovateľku, aby zaslala spomínané potvrdenia.

V súlade s pokynom vo veci konajúceho sudcu výzvami z 25. apríla 2001 okresný súd požiadal Okresný úrad P. B., odbor katastra, Okresné riaditeľstvo Policajného zboru v P. B., Okresný úrad P. B., živnostenský odbor, ako aj Poštový úrad v P. B. o oznámenie majetkových pomerov sťažovateľky.

Poštový úrad P. B. reagoval na výzvu okresného súdu listom doručeným 9. mája 2001.

Okresný úrad v P. B. v prílohe svojho listu č. ŽO 2001/10907/002 zo 16. mája 2001 doručil okresnému súdu výpis zo živnostenského registra sťažovateľky.

Daňový úrad P. B. informoval okresný súd listom zn. 670/210/31794/01/Raj doručeným 17. mája 2001 o priznaní z dane z príjmov fyzických osôb sťažovateľky za zdaňovacie obdobie roku 2000.

Okresný úrad P. B., odbor katastra, odpovedal na výzvu okresného súdu listom zn. 175/01 zo 16. mája 2001.

Okresné riaditeľstvo Policajného zboru P. B. odpovedalo na výzvu okresného súdu listom č. p. : ORP-7-89/DIPB-2001 z 11. mája 2001.

Okresný súd uznesením č. k. 3 C 46/00-95 z 28. mája 2001 sťažovateľke oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznal.

Sťažovateľka podala proti uvedenému uzneseniu odvolanie, ktoré bolo okresnému súdu doručené 6. júla 2001.

Pokynom z 9. júla 2001 nechal vo veci konajúci sudca predmetný spis predložiť krajskému súdu.

Krajský súd svojím uznesením č. k. 4 Co 380/01-100 z 31. júla 2001 napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Spisový materiál v predmetnej veci bol doručený 19. októbra 2001 späť okresnému súdu.

Pokynom z 22. októbra 2001 nechal vo veci konajúci sudca okresného súdu doručiť predmetné uznesenie sťažovateľke.

Navrhovateľ M. D. prostredníctvom svojho právneho zástupcu listom z 13. novembra 2001 podal na okresný súd návrh na vydanie predbežného opatrenia.

Pokynom zo 14. novembra 2001 vyzval vo veci konajúci sudca navrhovateľov na zaplatenie súdneho poplatku v lehote 3 dní.

Podaním z 21. novembra 2001 právny zástupca navrhovateľov oznámil okresnému súdu zaplatenie súdneho poplatku.

Okresný súd uznesením č. k. 3 C 46/00-114 zo 4. decembra 2001 rozhodol o uložení predbežného opatrenia sťažovateľke.

Proti uzneseniu č. k. 3 C 46/00-114 zo 4. decembra 2001 podala sťažovateľka odvolanie doručené okresnému súdu 28. decembra 2001.

Pokynom súdnej kancelárii z 9. januára 2002 nechal vo veci konajúci sudca doručiť kópiu odvolania právnemu zástupcovi navrhovateľov a súčasne ho vyzvať, aby sa k nemu vyjadril v lehote 15 dní.

Právny zástupca okresnému súdu svoje vyjadrenie k odvolaniu sťažovateľky proti uzneseniu č. k. 3 C 46/00-114 doručil 21. januára 2002.

Okresný súd spisový materiál v predmetnej veci predložil 24. januára 2002 na rozhodnutie krajskému súdu.

Krajský súd listom doručeným 17. apríla 2002 vrátil predložený spisový materiál okresnému súdu ako predčasne predložený.

Listom z 18. apríla 2002 nechal vo veci konajúci sudca okresného súdu doručiť spomínané uznesenie odporkyni v druhom rade.

Pokynom súdnej kancelárii z 13. mája 2002 nechal vo veci konajúci sudca opätovne predložiť spis krajskému súdu.

Krajský súd uznesením č. k. 4 Co 241/02-123 z 28. júna 2002, ktoré nadobudlo právoplatnosť 3. októbra 2002, napadnuté uznesenie potvrdil.

Pokynom súdnej kancelárii z 24. septembra 2002 nechal vo veci konajúci sudca spomínané uznesenie doručiť účastníkom konania.

Okresný súd následne 22. októbra 2002 urgoval doručenku od sťažovateľky vo vyššie uvedenej veci.

Okresný súd listom zo 6. novembra 2002 vyzval sťažovateľku, aby mu v lehote 10 dní oznámila, aké mesačné náklady má v súvislosti s užívaním bytu.

Pokynom z 28. novembra 2002 nechal vo veci konajúci sudca urgovať sťažovateľku, aby splnila výzvu zo 6. novembra 2002 obratom.

Listom z 29. novembra 2002 sťažovateľka okresnému súdu oznámila požadované údaje, ako aj ďalšie skutočnosti.

Sťažovateľka listom z 29. novembra 2002 požiadala okresný súd o vyhotovenie fotokópií listín zo súdneho spisu.

Listom zo 16. decembra 2002 podala sťažovateľka okresnému súdu námietku predpojatosti zákonného sudcu.

Listom z 9. januára 2003 sťažovateľka okresnému súdu oznámila, že došlo k zmene jej osobných identifikačných údajov.

Okresný súd predložil 10. februára 2003 predmetný spis krajskému súdu z dôvodu podania námietky zaujatosti sťažovateľkou, ako aj rozhodnutia o jej žiadosti, aby bol spis pridelený inému okresnému súdu v trenčianskom okrese.

Krajský súd uznesením č. k. 19 NcC 7/03-177 z 28. februára 2003 rozhodol, že sudcovia okresného súdu nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania v predmetnej veci. Spisový materiál v predmetnej veci bol doručený okresnému súdu 12. marca 2003.

Pokynom súdnej kancelárii zo 17. marca 2003 nechal vo veci konajúci sudca doručiť spomínané uznesenie účastníkom konania.

Okresný súd uznesením č. k. 3 C 46/00-180 zo 4. apríla 2003 ustanovil znalca z odboru písomníctva, ktorému uložil povinnosť vyhotoviť znalecký posudok v lehote 30 dní od prevzatia spisu na okresnom súde.

Sťažovateľka doručila okresnému súdu 23. apríla 2003 „návrh na doplnenie skúmaného materiálu“.

Pokynom súdnej kancelárii zo 7. mája 2003 vo veci konajúci sudca vyzval znalca, aby pri vypracovaní znaleckého posudku, za prípadnej účasti znalca z odboru zdravotníctva, posúdil vplyv ochorenia sťažovateľky na prípadnú zmenu jej rukopisu.

Okresný súd 3. júna 2003 opätovne doručoval uznesenie Krajského súdu v Trenčíne č. k. 19 NcC 7/03-177 z 28. februára 2003 sťažovateľke na poštou udanú adresu.

Pokynom súdnej kancelárii zo 17. júna 2003 si nechal vo veci konajúci sudca spis predložiť po doručení znaleckého posudku.

Pokynom súdnej kancelárii z 28. júla 2003 nechal vo veci konajúci sudca urgovať znalca, aby predložil znalecký posudok v lehote 10 dní pod hrozbou pokuty a predvedenia.

III.

Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy: „Každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prieťahov (...).“

Podľa ustanovenia čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru: „Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola (...) v primeranej lehote prejednaná (...) súdom (...), ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch (...).“

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na

splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Otázku existencie zbytočných prieťahov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietanom porušení práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj Európsky súd pre ľudské práva v Štrasburgu (III. ÚS 111/02).

1. Predmetom konania pred okresným súdom je žaloba na určenie veci (nehnuteľnosti) do dedičstva. Základnými kritériami pre hodnotenie veci ako zložitej sú skutkový stav veci a platná právna úprava relevantná pre rozhodnutie o veci. Predmetnú vec nemožno hodnotiť ako právne zložitú. Konkrétne okolnosti uvedeného prípadu nesvedčia ani o skutkovej – faktickej zložitosti veci. Vzhľadom na to, že tvrdenia proti sebe stojacich účastníkov konania sú protichodné, okresný súd po ich vypočutí pristúpil k znaleckému dokazovaniu o pravosti listinných dôkazov, ktorá bola popretá na pojednávaní sťažovateľkou. Existuje teda reálny predpoklad, že po vykonanom znaleckom dokazovaní bude mať okresný súd dostatok podkladov pre rozhodnutie vo veci.

2. Sťažovateľka svoje správanie v sťažnosti hodnotí ako ústretové, ktoré podľa nej nemôže byť príčinou toho, že okresný súd v predmetnej veci doposiaľ nerozhodol.

Zo skutkových zistení ústavného súdu však vyplýva, že správanie sťažovateľky prispelo k spomaľovaniu postupu okresného súdu. Napr. sťažovateľke bola 15. februára 2000 doručená výzva okresného súdu na vyjadrenie sa k podanému návrhu v lehote 15 dní, na ktorú odpovedala až listom doručeným okresnému súdu 29. júna 2000, prvého pojednávania vo veci konaného 4. mája 2000 sa sťažovateľka bez ospravedlnenia nezúčastnila, sťažovateľka následne v rámci tohto konania opätovne nereagovala na výzvu okresného súdu z 1. decembra 2000 a okresný súd ju bol nútený urgenciami opätovne

vyzývať na predloženie potvrdenia o osobných a majetkových pomeroch, ktoré napokon zisťoval následne na rôznych inštitúciách až do mája 2001 (teda takmer pol roka).

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti ústavný súd pripomína, že k právu účastníka konania na efektívny, rýchly a účelný postup súdu v konaní pristupuje procesná povinnosť účastníka konania prispievať k dosiahnutiu účelu súdneho konania včasným reagovaním na pokyny súdu a oznámením potrebných skutočností (§ 101 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku).

4. Ďalším kritériom, ktoré ústavný súd v rámci posudzovania sťažnosti sťažovateľky zohľadnil, bol postup okresného súdu v označenom konaní. Sťažovateľka okresnému súdu vyčítala, že v jeho postupe sa vyskytuje obdobie dlhodobej nečinnosti, ktoré podľa nej trvalo od 4. decembra 2001 do 6. novembra 2002 a ktoré oddialilo rozhodnutie vo veci samej. Jednotlivé úkony okresného súdu podľa nej tiež dávajú jednoznačne najavo, že vec sa neprejednáva bez zbytočných prieťahov.

V období podľa sťažovateľky dlhodobej nečinnosti okresného súdu od 4. decembra 2001 do 6. novembra 2002 okresný súd vykonával úkony súvisiace s podaným odvolaním sťažovateľky, t. j. doručil odvolanie právnemu zástupcovi navrhovateľov, ktorý sa k nemu vyjadril listom doručeným okresnému súdu 21. januára 2002, ktorý následne 24. januára 2002 predmetný spis odstúpil krajskému súdu na rozhodnutie o sťažovateľkinom odvolaní. Je pravdou, že krajský súd 17. apríla 2002 uvedený spis vrátil ako predčasne predložený z dôvodu nedoručeného uznesenia č. k. 3 C 46/00-114 zo 4. decembra 2001 odporkyni v druhom rade, avšak uvedené obdobie netrvalo tak dlho, aby podstatne ovplyvnilo celkovú dĺžku konania, pretože už 27. mája 2002 bol predmetný spisový materiál vo veci opätovne doručený krajskému súdu už po odstránení uvedeného nedostatku. Krajský súd následne rozhodol o odvolaní sťažovateľky uznesením č. k. 4 co 241/02-123 z 28. júna 2002, avšak spisový materiál v predmetnej veci bol okresnému súdu doručený až 16. septembra 2002. Vo veci konajúci sudca následne po doručení spisu začal vo veci konať (už 24. septembra 2002 nechal doručiť uznesenie krajského súdu účastníkom konania, neskôr urgoval

doručenky a zaslal sťažovateľke výzvu). V označenom období teda prieťahy v konaní zo strany okresného súdu zistené neboli.

Sťažovateľka v rámci tohto konania využila svoje procesné práva a 6. júla 2001 podala odvolanie proti uzneseniu č. k. 3 C 46/00-95 z 28. mája 2001, v dôsledku ktorého sa spisový materiál nachádzal na krajskom súde v období od 9. júla 2001 do 19. októbra 2001 (viac ako 4 mesiace), ďalej 28. decembra 2001 podala vyššie spomínané odvolanie proti uzneseniu č. k. 3 C 46/00-114 zo 4. decembra 2001, v dôsledku ktorého sa spis nachádzal na krajskom súde (spolu viac ako 6 mesiacov), a napokon 16. decembra 2002 podala sťažovateľka námietku zaujatosti zákonného sudcu, v dôsledku ktorej sa spisový materiál nachádzal na krajskom súde v období od 10. februára 2003 do 12. marca 2003 (1 mesiac). Z celkovej doby trvania konania bol teda spisový materiál v predmetnej veci po dobu viac ako 11 mesiacov na krajskom súde. Uvedené obdobie určite prispelo k predĺženiu konania, za ktoré však nenesie zodpovednosť okresný súd. Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že za neodstránenie stavu právnej neistoty v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníka konania neznáša zodpovednosť oprávnená osoba, ale zodpovednosť v takom prípade nemožno pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (II. ÚS 52/99).

Ústavný súd už taktiež vyslovil, že nie každý zistený prieťah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (II. ÚS 57/01, I. ÚS 46/01). Ani kratšie predĺženie konania spôsobené nedostatkami alebo pochybeniami v postupe okresného súdu (napr. nedoručenie uznesenia odporkyni v druhom rade, v dôsledku ktorého bol spis krajským súdom vrátený späť ako predčasne predložený) nemožno s ohľadom na konkrétne okolnosti daného prípadu a účel práv zaručených v článku 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru považovať bez ďalšieho za porušenie týchto práv sťažovateľky.

Podľa zistenia ústavného súdu uvedené konanie nie je poznačené zbytočnými prieťahmi. Svojím postupom okresný súd v konaní podľa názoru ústavného súdu smeroval k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky spôsobom zodpovedajúcim okolnostiam daného prípadu (zložitosť veci, správanie účastníkov konania).

5. Sťažovateľka v petite sťažnosti žiadala okrem vyslovenia porušenia jej základného práva na konanie bez zbytočných prieťahov a práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote, aby ústavný súd na základe čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu vo veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 3 C 46/00 urýchlene konať, aby jej ústavný súd priznal finančné zadosťučinenie vo výške 75 000 Sk, ako aj náhradu trov konania pred ústavným súdom pozostávajúcich z trov právneho zastúpenia.

V zmysle ustanovenia § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil svojou nečinnosťou, vo veci konal podľa osobitných predpisov. V zmysle odseku 4 citovaného ustanovenia môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Z uvedeného vyplýva, že výroky, ktorých sa sťažovateľka domáhala, sú viazané na vyhovenie vo veci samej. Keďže v uvedenom prípade ústavný súd vyslovil, že označené základné právo porušené nebolo, uvedenými návrhmi sa pri svojom rozhodovaní nezaoberal.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. októbra 2003